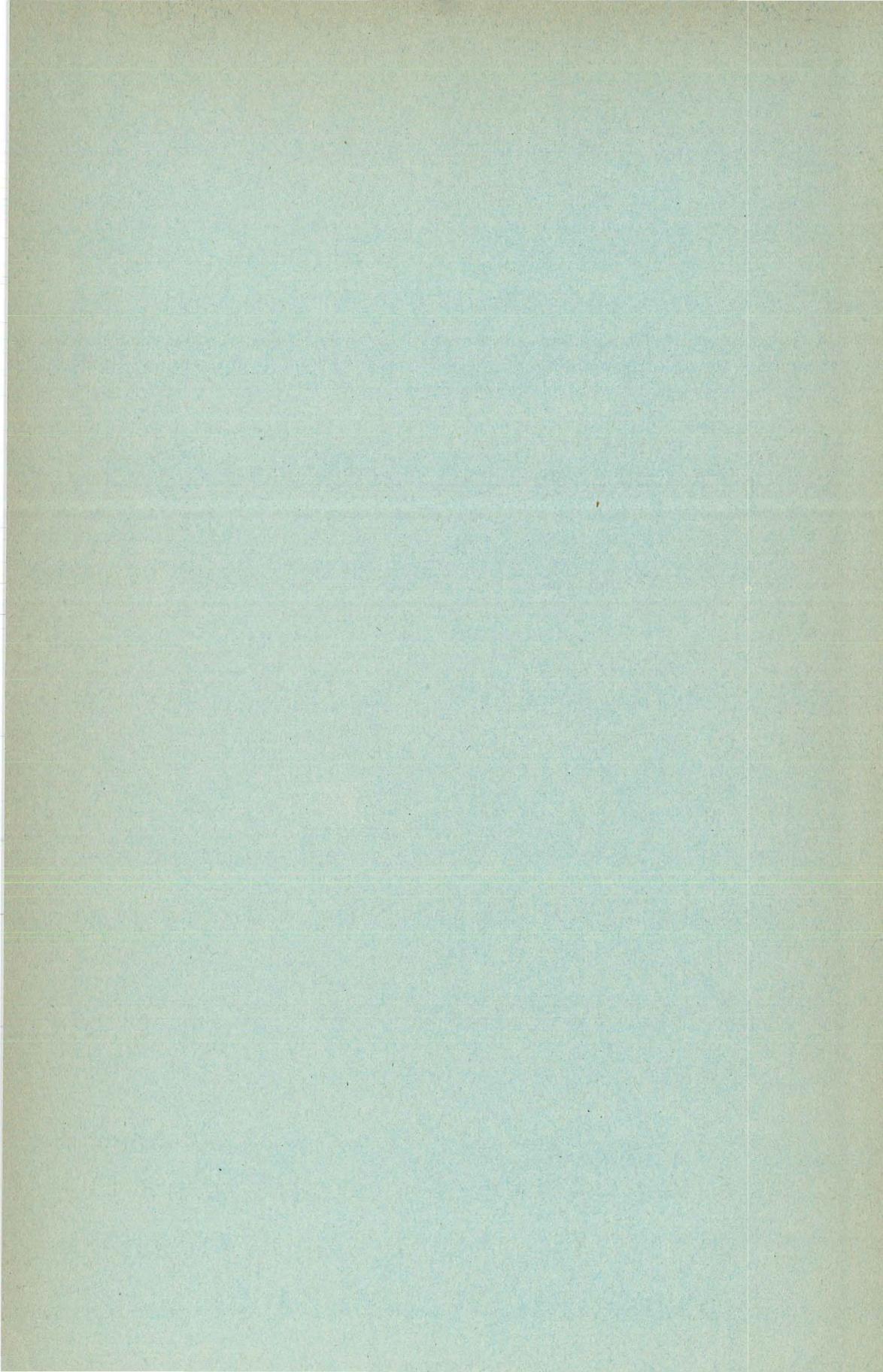

Arsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1948 — Nr. 56.

BERETNING
OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE
I 1948

Utgitt av
Fiskeridirektøren

Bergen 1951
I kommisjon hos Cammermeyers Boghandel, Oslo

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1948 — Nr. 56.

BERETNING

OM SELFANGSTEN, HÅKJERRINGFISKET OG
OVERVINTRINGSEKSPEDISJONENE

I 1948

Utgitt av
Fiskeridirektøren

Bergen 1951
I kommisjon hos Cammermeyers Boghandel, Oslo

Aarbejdsgivende og handelsmænne Nj. Døs Fører
1918 Nr. 8

BÆRETNING

OM SELFLANGSTEN, HÅKJERRINGHØSTET OG
DÆRANTRINNESEKSPECTIONEN

I 1918

Gjort af
Forselvighedskontoret

A.s John Griegs Boktrykkeri
2924 Kommission hos Comptoir des Géodésiques, Oslo

SELFANGST

I »Beretning om selfangsten, håkjerringfisket og overvintringsekspedisjonene i 1946« (Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier 1946 — Nr. 4) er det gjort rede for hvorledes selfangststatistikken kommer i stand.

Tabell 1 om deltakelsen, tabell 2 om fangstmengde og fangstverdi, og tabell 3 som viser antall turer delt etter fangstverdiens størrelse, er utarbeidet på samme måte som for 1947. Denne gangen har en dessuten tatt med tabeller som viser deltakelse og fangstutbytte på Newfoundlandfeltet (tabell 4 og tabell 5).

Tallet på fartøyer som deltok i selfangst økte fra 49 i 1947 til 61 i 1948. Deltakelsen har vist jamm øking fra 1945 av, da bare 14 fartøyer var i fangst. Til sammenlikning kan nevnes at i 1939 deltok 64 fartøyer, i 1938 80 fartøyer og i 1937 82 fartøyer.

4 av fartøyene som dro på fangst i 1947 var ikke med i 1948. Til gjengjeld deltok i 1948 16 fartøyer som ikke var med året før. Av disse 16 var følgende 5 bygget etter krigen: m/k »Polarulv«, Dyrøy, m/k »Myregga«, Gratangen, m/k »Isflora«, Hareid, m/k »Selungen«, Herøy, og m/k »Vestis«, Herøy. 4 fartøyer var i 1948 med for første gang etter å ha gjennomgått omfattende utbedring, modernisering, eller ombygging.

Størsteparten av økingen i tallet på fartøyer som deltok faller på fartøyer heimehørende i Troms. Fra dette fylke deltok 32 fartøyer mot 24 i 1947. Fra Sunnmøre deltok 22 fartøyer mot 20 i 1947, og fra Finnmark 5 som året før. Dessuten deltok 1 fartøy fra Nordland, og 1 fra Bergen.

Fartøyenes samlede tonnasje var 2.338 nettotonn (1947: 1.923 nettotonn), samlet besetning var på 892 mann (1947: 679 mann).

Motorfartøyene var forholdsvis sterkere representert enn noen gang tidligere. 52 fartøyer — eller 85 pst. — var således utstyrt med motor, mot 37 fartøyer — eller 76 pst. — i 1947. Av de 9 dampfartøyene som deltok var 7 heimehørende på Sunnmøre og 2 i Finnmark.

For mer spesifiserte oppgaver over deltagelsen vises til tabell 1.

Tabell 1. Deltakelsen. Antall fartøyer, lasteevne og besetning da sesongen begynte, delt etter fartøyenes heimsted 1948.

Heimsted	Hele flåten			Herav dampfart.			Herav motorfart.		
	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning Antall mann	Antall fartøyer	Nettotonn	Antall mann	Antall fartøyer	Nettotonn	Antall mann
Bergen	1	57	18	—	—	—	1	57	18
Ålesund	2	102	33	1	55	16	1	47	17
Sande	1	26	14	—	—	—	1	26	14
Herøy S.	4	169	62	—	—	—	4	169	62
Hareid	8	488	146	1	59	16	7	429	130
Varddal	5	350	89	4	297	72	1	53	17
Borgund	1	75	20	1	75	20	—	—	—
Haram	1	23	14	—	—	—	1	23	14
Møre og Romsdal i alt	22	1233	378	7	486	124	15	747	254
Bodin (Nordland i alt)	1	9	8	—	—	—	1	9	8
Tromsø	14	439	187	—	—	—	14	439	187
Ibestad	1	19	10	—	—	—	1	19	10
Gratangen	4	100	64	—	—	—	4	100	64
Dyrøy	1	41	17	—	—	—	1	41	17
Hillesøy	1	11	10	—	—	—	1	11	10
Balsfjord	1	47	18	—	—	—	1	47	18
Tromsøysund	10	197	113	—	—	—	10	197	113
Troms i alt	32	854	419	—	—	—	32	854	419
Hammerfest	4	174	62	2	113	32	2	61	30
Talvik	1	11	7	—	—	—	1	11	7
Finnmark i alt ..	5	185	69	2	113	32	3	72	37
Sum 1948	61	2338	892	9	599	156	52	1739	736
Sum 1947	49	1923	679	12	774	197	37	1149	482
» 1946	34	1130	421	7	383	112	27	747	309
» 1945	14	564	177	7	396	106	7	168	71
» 1940	42	2056	656	15	939	256	27	1117	400
» 1939	64	2976	1016	21	1420	365	43	1556	651
» 1938	80	3895	1229	29	2497	550	51	1398	679
» 1937	82	3905	1206	28	2401	522	54	1504	684
» 1936	78	3481	1205	29	1993	518	49	1488	687
Årlig gj.snitt:									
1945—48	40	1489	542	9	538	143	31	951	400
1936—40	69	3263	1062	24	1850	442	45	1413	620
1931—35	77	3707	1179	32	2210	554	45	1497	625
1926—30	110	5044	1479	43	2826	677	67	2218	802

I alt ble det gjort 108 fangstturer i 1948 mot 86 i det foregående år. 1 skute gjorde 4 turer, 4 skuter gjorde 3 turer hver, 36 skuter gjorde 2 turer hver, de øvrige — 20 skuter — 1 tur hver.

Til Vesterisen ble det i 1948 gjort 51 fangstturer, til Grønlandsstredet 19 turer, til Østerisen med Nordisen 37 turer, og til Newfoundlandfeltet 4 turer.¹ Det lyktes heller ikke i 1948 å få leidebrev fra Sovjet-Samveldet for fangst i Kvitsjøen.

Mengder og verdier (tabell 2). Fangstmengden ble i 1948 meget tilfredsstillende i forhold til tallet på skuter som deltok. I alt ble det fanget 171.826 dyr eller over 40.000 flere enn i 1947. Årlig gjennomsnittsfangst i 1936—1940 var 121.124 dyr, og i 1931—1935 182.788 dyr, men i 1930-årene var deltakelsen atskillig større enn i 1948.

Praktisk talt hele økingen fra 1947 til 1948 faller på grønlandssel, idet fartøyene hadde med seg heim 118.479 dyr, mot 73.067 dyr året før. Både tallet på ungdyr (hårfaste kvitunger, andre årsunger samt gråsel) og tallet på voksne dyr økte sterkt fra 1947. Av fangsten på 118.479 grønlandssel var 68.616 ungdyr, eller 58 pst. I 1947 var 64 pst. av fangsten — 46.685 dyr — ungdyr.

Av *klappmyss* ble det fanget 49.936 dyr, om lag 5.000 dyr færre enn året før. 57 pst. av fangsten — 28.605 dyr — var unge dyr (blårygg, blågris, gris og overgangsdyr), mot 59 pst. — 32.148 dyr — i 1947.

Av *storkobbe*, *hvalross*, *snadd* og *isbjørn* ble det fanget flere enn i 1947. Fangstmengdene ble: storkobbe 2.643 dyr (1947: 2.340 dyr), hvalross 7 (1947: 6), snadd 564 (1947: 274), isbjørn 197 (1947: 194), 21 isbjørn var levende (1947: 28).

Det ble produsert 3.448 tonn *spekk*, om lag 600 tonn mer enn i 1947.

Inklareringsverdien av alle fangstprodukter var kr. 11.286.000, mot kr. 9.728.000 i 1947. Hertil kommer verdien av selfangernes håkjerringfiske med kr. 1.179.000 (1947: 1.409.000), slik at selfangernes samlede bruttoutbytte ble kr. 12.465.000, mot kr. 11.137.000 året før.

Tabell 3 viser antall turer delt etter fangstverdiens størrelse.

Newfoundlandfeltet. I 1946 og 1947 deltok m/k »Polarbjørn« som eneste norske fartøy ved Newfoundland. Deltakelsen ble i 1948 utvidet til 4 fartøyer. Tabell 4 gir en oversikt over deltakelsen i 1948. Medregnet overreisene og opphold i isen brukte fartøyene gjennomsnittlig 76 dager på turen.

Om fangstforholdene uttaler Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe at »forholdene var gunstige i ungsselfangsten, og »Polarbjørn«

¹ Summen av disse turer utgjør 111, mot 108 nevnt foran. Dette kommer av at 3 fartøyer fanget både i Vesterisen og i Grønlandsstredet på én og samme tur.

Tabell 2. Fangstmengde og fangstverdi
1948

Årsnummer	Antall turer	Grønlandssel			Klappmyss		
		I alt	Herav		I alt	Herav	
			Ungedyr	Voksne dyr		Ungedyr	Voksne dyr
<i>Innklareringssted:</i>							
Ålesund	36	39 329	26 860	12 469	26 215	12 554	13 661
Tromsø	72	79 150	41 756	37 394	23 721	16 051	7 670
<i>Heimsted:</i>							
Bergen	1	41	35	6	712	674	38
Møre og Romsdal	36	39 329	26 860	12 469	26 215	12 554	13 661
Nordland	1	250	—	250	5	4	1
Troms	62	71 237	37 522	33 715	18 437	11 624	6 813
Finnmark	8	7 622	4 199	3 423	4 567	3 749	818
I alt 1948	108	118 479	68 616	49 863	49 936	28 605	21 331
1947	86	73 067	46 685	26 382	54 855	32 148	22 707
1946	56	34 630	29 548	5 082	30 295	15 293	15 002
1945	14	—	—	—	3 275	500	2 775
1940	32	37 460	33 300	4 160	12 069	10 115	1 954
1939	81	88 138	76 255	11 883	40 485	18 919	21 566
1938	115	100 831	91 382	9 449	28 227	18 887	9 340
1937	123	66 385	55 603	10 782	62 373	36 641	25 732
1936	109	71 082	62 220	8 862	76 017	37 345	38 672
Årlig gj.snitt 1945—48	66	56 544	36 212	20 332	34 590	19 136	15 454
— 1936—40	92	72 779	63 752	9 027	43 834	24 381	19 453
— 1931—35	117	129 520	101 365	28 154	50 146	28 216	21 930
— 1926—30	4	207 046	139 833	67 213	51 458	4	4

1 Hårfaste kvitinger, andre årsunger samt gråsel.

2 Blårygg, blågris, gris og overgangsdyr.

etter innklareringssted og heimsted 1948.

Storkobbe	Hvalross	Snadd	Isbjørn			Samlet antall av disse dyr	Samlet spekk- produksjon	Verdi av alle fangst- produkter	Verdi av sel- fangernes hå- kjerringfiske	Selfangernes samlede bruttobytte
			I alt	Levende	Døde					
stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	tonn	1000kr.	1000kr.	1000kr.
3 2 640	— 7	— 564	7 190	— 21	7 169	65 554 106 272	1 338 2 110	4 594 6 692	1 179 —	5 773 6 692
— 3 140 2 500	— — 40 7	— — — 524	— 7 — 190	— — — 21	— 7 — 169	753 65 554 435 92 895	13 1 338 13 1 858	110 4 594 25 5 568	— 1 179 — —	110 5 773 25 5 568
2 643	7	564	197	21	176	171 826 ³	3 448	11 286	1 179	12 465
2 340	6	274	194	28	166	130 736	2 810	9 728	1 409	11 137
2 549	90	333	371	55	316	68 268	1 489	3 065	120	3 185
180	1	51	195	—	195	3 702	137	195	449	644
604	2	281	15	—	15	50 431	683	1 075	—	1 075
1 447	234	314	108	6	102	130 726	2 591	1 560	175	1 735
3 956	16	604	138	19	119	133 772	2 539	1 735	76	1 811
6 780	78	1 132	386	42	344	137 134	2 920	2 649	260	2 909
5 222	26	991	224	26	198	153 562	3 123	2 095	183	2 278
1 928	26	306	239	26	213	93 633	1 971	6 069	789	6 858
3 602	71	664	174	19	155	121 124	2 371	1 823	139	1 962
2 535	223	238	126	9	117	182 788	3 265	1 983	4	1 983
2 609	428	4	322	4	4	261 864	5 485	3 282	4	3 282

³ Dessuten har noen mindre fangstskuter brakt med seg 11 000 stk. alkeegg.
Verdien av disse er tatt med i den oppførte verdi av fangstprodukter.

⁴ Ikke særskilt oppgitt.

Tabell 3. Antall turer delt etter fangstverdiens størrelse 1948.

kom i fangst den 10. mars, så den fikk god fangst av whitecoat. Senere var været ofte ugunstig, men det lyktes samtlige fartøyer å få full fangst.«

Tabell 5 viser den norske fangsten ved Newfoundland i årene 1938—39 og 1946—48.

Vesterisen (Jan Mayen-feltet). Her deltok 41 fartøyer, herav 19 fra Sunnmøre, 17 fra Troms, 4 fra Finnmark, og 1 fra Bergen. Disse fartøyer utførte i alt 51 fangstturer, og brukte gjennomsnittlig 45 dager på turen, medregnet overreisene og opphold i isen.

Om fangstforholdene m. v. uttaler Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe at »værforholdene på feltet var i fangstsesongen gunstige, men isforholdene var ikke særlig bra. Det viste seg at selen dette år kastet ungene forholdsvis tidlig — omkring 13.—15. mars — første fangstdato var 23. mars, og kun noen få fartøyer kom i fangst de første lovlige fangstdager. Det viste seg at pelsen allerede den 23.—24. mars var langt kommet og delvis ikke hårfast. Det frøs mye skjellis de første dagene, og det ble vanskelig å få tak i selen. Klappmyssfangsten (blårygg) ble også hindret av tung is den første tiden, og man fikk først forholdsvis sent i sesongen tak i blåryggen da den kom utfor iskanten. Fangstfolkene har ikke inntrykk av at bestanden er stor eller har økt noe særlig på dette felt etter krigs-fredningen.« — De 19 fangstfartøyer fra Sunnmøre gjorde stort sett brukelig tur, takket være noenlunde bra blåryggfangst ut i sesongen, og de forholdsvis gode priser på disse pelsskinn. Men det var noen båter med fangster ned til 5—600 dyr.

Samlet fangstresultat i Vesterisen ble 59.801 grønlandssel (herav 13.097 hårfaste kvitunger), 32.913 klappmyss (herav 21.242 vårfødte unger), 282 storkobbe, 50 snadd, 3 hvalross, 25 døde isbjørn, samt 1.658 tonn spekk. Innklareringsverdien av disse fangstprodukter var kr. 6.886.672.

Grønlandsstredet. 19 fartøyer deltok i 1948, herav 16 fra Sunnmøre og 3 fra Troms. Ingen fartøyer gjorde mer enn én tur til dette felt. Fartøyene brukte gjennomsnittlig 78 dager på turen.

Om fangstforholdene m. v. uttaler Aalesunds Rederiforenings Sælfangergruppe at »isforholdene var meget ugunstige, og man kom ikke i særlig fangst av klappmyss. Resultatet av selfangsten må betegnes som slett. Imidlertid fikk selfangerne ca. 400 tonn håkjerringtran, og dette reddet det økonomiske utbyttet for denne sesong, — uten at man kan betegne sesongen som særlig god.«

Statistikken viser at fangstutbyttet i Grønlandsstredet ble 1.433 grønlandssel, 16.020 klappmyss, 4 døde isbjørn og 500 tonn spekk. Samlet innklareringsverdi var kr. 976.060. Hertil kommer verdien av selfangerenes håkjerringfiske (405 tonn tran) med kr. 1.178.500.

Tabell 4. Fartøyer som utklarerte for Newfoundlandfangst i 1948.

Fartøyets navn	Lengde i fot	Tonnasje		Maskin		Heimsted	Skipperens navn	Dato for utkla- ring	Dato for innkla- ring
		Brutto- tonn	Netto- tonn	Mrk.	HK				
1. M/k Flemøy	105	157	50	diesel	375	Hareid	S. Marø	12/4	28/5
2. M/k Isflora	120	204	78	»	300	Hareid	Knut Johannessen	5/3	22/5
3. M/k Polarbjørn	124	324	113	»	360	Hareid	Henrik Marø	21/2	15/5
4. M/k Quest	120	252	107	»	400	Tromsø	L. Schjelderup	30/3	5/7

Østerisen med Nordisen. 23 fartøyer deltok i fangsten på dette felt, samme antall som i 1947. 21 av fartøyene hørte heime i Troms, 1 i Finnmark og 1 i Nordland. Til sammen gjorde disse 23 fartøyer 37 turer. På hver tur ble det gjennomsnittlig brukt 46 dager. Nord-Norges Rederiforening opplyser at flere fartøyer var heldige og fikk full fangst på meget kort tid.

Frafeltet ble det i alt brakt heim 29.765 grønlandssel, 535 klappmyss, 2.358 storkobbe, 4 hvalross, 21 levende og 146 døde isbjørn, 514 snadd og 772 tonn spekk. Fangstverdien av alle fangstprodukter ved innklarering var kr. 1.688.913.

Forlis. Ingen selfangstfartøyer forliste i 1948.

Prisene. Det er blitt oppgitt følgende priser på fangstprodukter i 1948:

Pelsskinn:

Whitecoat (hårfaste kvitunger)	kr. 70—80	pr. stk.
Whitecoat (nesten hårfaste)	» 40—50	»
Blueback (klappmyssunger, »blågris»)	» 125—140	»

Garveskinn:

Voksen grønlandssel (gammelsel, sadlers), hårfaste	» 10—20	»
Ikke hårfaste sadlers, bluebackgarvere, samt gråsel	» 8—12	»
Hårfaste klappmyss	» 15—20	»
Ikke hårfaste klappmyss	» 8—12	»
Lurv	» 10—12	»
Storkobbe	kr. 1,75—2,00	pr. kg
Hvalross	» 1,30—4,00	»
Spekk	» 1,50—1,90	»

HÅKJERRINGFISKE

Som i 1947 ble håkjerringfiske i arktiske farvann drevet både av selfangere og av spesielle håkjerringfiskere. Fangsten foregikk i Grønlandsstredet, ved Svalbard, i Barentshavet og i Nordisen. Tre fartøyer forsøkte dessuten håkjerringfiske ved Vest-Grønland, to av dem med meget godt resultat.

14 fartøyer drev kombinert selfangst og håkjerringfiske i Grønlandsstredet. Disse fartøyene fikk i alt 405 tonn tran til en samlet innklareringsverdi av kr. 1.178.500.

Et forholdsvis stort antall fartøyer — i alt 70 — drev utelukkende håkjerringfiske. Disse 70 fartøyer gjorde i alt 107 turer. Fangstresultatet ble 1.019 tonn tran og 694 tonn lever til en samlet innklaringsverdi av kr. 3.415.172.

Det samlede resultat¹ av håkjerringfisket i arktiske farvann i 1948 ble således 1.424 tonn tran og 694 tonn lever til en verdi ved innklarering av kr. 4.593.672. Til sammenlikning kan nevnes at i 1947 drev 16 selfangstfartøyer og 10 spesielle håkjerringfartøyer fiske etter håkjerring i arktiske farvann, deres fangstutbytte ble 844 tonn tran og 7 tonn lever til en samlet verdi av kr. 2.610.000.

OVERVINTRING

Etter meldinger fra tollkontorene ble det i 1948 innklarert fangstprodukter fra i alt 8 overvintringsekspedisjoner, mot 9 i 1947.

Innklareringsoppgavene viste følgende fangstutbytte: 38 blårev, 394 kvitrev, 220 isbjørn (herav 12 levende), 376 kobbe, 275 snadd, 100 grønlandssel, 2.500 kg kobbekjøtt, 19.680 kg spekk og 2.900 kg salt røye (grønlandslaks). Samlet fangstverdi var kr. 187.980 mot kr. 103.530 året før.

Av fangstverdien var kr. 145.230 verdi av fangstprodukter fra Svalbard. Tilsvarende fangstmengde var: 2 blårev, 44 kvitrev, 220 isbjørn, 375 kobbe, 266 snadd, 100 grønlandssel, 2.500 kg kobbekjøtt og 16.680 kg spekk.

¹ Tallene kan ikke sammenliknes med oppgavene i »Norges Fiskerier», som også omfatter litt håkjerringfiske på norskekysten.

Tabell 5. Newfoundlandjångsten 1938—39 og 1946—48.

	1938	1939	1946	1947	1948
Antall fartøyer	2	5	1	1	4
Grønlandssel i alt .....stk.	16 264	31 393	6 894	9 081	27 480
Herav unge dyr	16 130	24 898	6 163	3 899	16 376
» voksne dyr	134	6 495	731	5 182	11 104
Klapptøy i alt	44	1 792	801	—	2 618 ¹
Herav unge dyr	23	1 770	744	—	2 579 ¹
» voksne dyr	21	22	57	—	39
Storkobbe	—	—	—	—	3
Isbjørn	—	1	—	—	1
Dyr i alt	16 308	33 186	7 695	9 081	30 102
Samlet spekkproduksjon, tonn	249,1	623,4	—	160,0	518,2
Samlet fangstverdi, 1000 kr.	157	295	150	500	1 735

¹ Herav 2 150 blågris fra Grønlandsstredet.

